ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,310 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1901, ՅՈՒՆՎ. 23 — 8 ՓԵՏՐ. — 15 ՁԻՎՎԱ. 1318 — 23 ՓԱՆ" ՍԱ" 1316 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ԲԻԶԱՆԹԻՈՆ

ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ ԿԷՏՔԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddessi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

"ՅՈՒԶԱՆԹՍՈՆ"
ամենամեծ ազգային և քաղաքական օրաթերթ
ՅՈՒԶԱՆԹ ՔԵՇԻԱՆ
Գրասենեակ՝ Պապ-Ալի-Ջատեսսի թ. 23-25 Կոնստանդնուպոլիս

ՎԻՔԹՈՐԻԱ
ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԱՆԳԼԻԱՑ
ԵՒ
ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ ՀՆՉԿԱՍՏԱՆԻ

Ժ.

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԿԱՄ ԱՅՐԻ ՔԱԳՈՒՀԻՒՆ ՎԱՐԱԾ ԿՅԱՆՔԸ

Ալպերդ Իշխանին մահէն ետքն ապառկիլ ընկաւ 1866ին Թագուհին անձամբ բացաւ Մորմրդարանը։ Բայց փոխանակ փազերու և չեփորներու որոտալին, կառապետ լռութիւն եղաւ, և Արքունի վերարկուն և այլ զգեստները, փոխանակ հագնելու, Թագուհին իր Գահուն վրայ փակ տարաւ։ Թանձաւոր կարդաց «Վրա Զանեկսբը», (Նախնեաց Լարտերու ժողովին, և Թատրական Նախարարաց) Կալլեսի Իշխանն իր Մօր ալ կողմը կարած էր ուրքի վրայ։— Այն տարին Թագուհին հասատակեց Ալպերդեան Շքեղագրքին անունց համար որք իրենց կեանքը կ'վտանգեն ծառէն մարդ սպանելով։— Նոյն տարին էր որ տեղի ունեցաւ Բրուսիոյ և Աւստրիոյ Պատերազմը, յորում Գերմանիոյ մեծ մասը (Հարաւայինը մանաւանդ) Աւստրիոյ թեր ելաւ։ Թագուհին երկու ազնիւներն երկու հակառակ բանակներուն մէջ էին։ Ազգասիրութիւն Բրուսիոյ գահատեացին կ'ին էր, Ալիս՝ Հէսի Դքսին։ Թրեսերիկ Իշխանուհին կ'գրէր իր Վեհ. Մօր թէ ի'ր երկին իրաւունք ունի։ Հէսի Դքսուհին ալ ամէն իրաւունք ի'ր երկան կողմը կ'ամոնէր Շատ չանցած, այս վերջինը, Տարիդատիր բոլորովին թիզանօթներուն գոհացն և իր մայրաքաղաքին Բրուսիացիներուն ձեռք խնայը տեսնելով, դադաց իր երկրին կեանքին համար։ Հէսի ախկնամիջ գլուխն անցած, վիրաւորներուն և հիւանդներուն համար աշխատեցաւ։ Թրեց իր Մօր թէ «Կոգամ լինդել ձեզմէ որ հին քաղքեր ղրկէք ջուղ վիրակապի համար։ Ձեր բարեմաթիւ բնակարանները մէջ տալին մէկ մը կ'հանգրեցին և հիւանդանոցները կ'ղրկուին։ Այս անգամ լինձ չէ՛ք կճար ղրկել զանոնք։ Բարիք մը կ'ըլլար խնդ Գերմանիներուն համար, որք այնքան հարատա չեն արդէն։»

Շատ մը ազգային Հաստատութիւններ իր հանգուցեալ ամուսնոյն անունը միացուցած, և Գեղարուեստի, Գիտութեան յառաջացման ասնմանուած Արքայական Ալպերդեան Հաստատութեան բացումը կատարելով, Թագուհին չնորհակալութիւն յայտնեց հաստակութեան՝ գնահատելն համար իր ամուսնոյն հոգածութիւնը՝ իր երկիրը գեղարուեստի և գիտութեան յառաջացել հաստատութիւններով օժտելու։

1868ին էր որ Թագուհին հրատարակեց առաջին հատոր իր Օրագրութեան, «Leaves from the Journal of our Life in the Highlands from 1841 to 1861» անունը (Թերթեր Մէր Կեանքէն Օրագրութենէն է Լեռնաշխատ (Սկովթիայ), 1841էն 1861։» Այս հրատարակութիւն չերմ ընդունելութիւն գտաւ իր հպատակներէն, որք առով աւելի ձօյնէն ճանչցան իրենց Թագուհին ներքին կեանքը, ա'լ աւելի ցաւակցեցան անոր Վրած կորստին մեծութեան, և աւելի համոզուեցան թէ այս անգամ, այն ձօրճերէն, Շարլօթներէն ևն։ առաքը, իրենց արքունի գերդաստանին արդարեւ սիրալր ընտանիքն էր Անգլիոյ, թէ ամէն Անգլուհիներ կրնային չինիլ, արտայդող օրինակներ առնել իրենց Թագուհին իրրեւ աղջիկ զաւակ, իրրեւ կին և իրրեւ մայր վարած կեանքէն։ Նաեւ առաջին անգամ ըլլալով հանրութեամբ տեսան ամէն Անգլիացիք թէ իրենց Վեհապետուհին ո'չ սակաւ սիրած էր զրականութիւնը, և կ'գրէր չատ պարզ բայց վայելուչ և չզուսա անձնլներէն մը։ Այս առաջին մասին գրած ընդունելութենէն քաջալերուած, Վեհ. գրագիտուհին քանի մը տարի ետքը իր գրքին յաջորդ մասն հրատարակեց, պատմելով նաեւ իր այրիութեան չորրորդ ընտանեկան դէպքերը։ Թէեւ Թագուհին այս գրքերը սովորաբար կ'ինէն ածան տպագրել տուաւ, տպաւորութիւն ա'յնքան մեծ էր որ քանի մը տասնեակ հազար լիրաներու գուա հասոյթ մը գոյացաւ, զոր հիւանդասոցներուն նուիրեց։

Բարեգործիր անձնասրութիւններու յատուկ ֆոնդ մը չէր որ Անգլիացիները կ'պարծենային իրենց Թագուհին օրինակելի կեանքովը։ Եթէ Թագուհին Մարգին, Քինկհէք և Թըլլոչ պալտնական պարտիզներ էին, և ամէն բան ի հարկէ վարգագոյն պիտի տեսնէին, անգին կային չատ մը անկախ ժողովրդական պատմիչներ, որք բաւերն իրենց բերինն մէջ չեն ծամծմիր, և ինչպէս իր նախորդներուն համար ճշմարտութիւնը գրած էին, Թագուհին համար ալ սուտ բան մը իրրեւ ճշմարտութիւն պիտի չհաստատնէին։ Այս անկախ պատմիչներէն զատ, կան Պրանտպիներ, ի բնէ սկեպտիկ, հեգնոտ, քիչ մ'ալ նախանձոտ, որք մեծ ու պզտիկ Անգլիացիները քաշքշելու և նուազցնելու համար բնաւ երբեք ատիճ չեն փախցներ ո'չ թերթերու և ո'չ գիրքերու մէջ։ Արդէն Քրանական հրատարակագրութեան մէջ ոճ մը կայ ուսա մը կայ, յորում կսրնչի չէ Անգլիացիի մը վրայ կամ անգլիական գործի մը, գէզքի մը, ինդրի մը վրայ գրել առանց հեգնական բառ մը գտնելու, կամ ատելդնելու,—և օրական գրականութեան այս ձիւղին մէջ, ատելագործութիւնը իրրեզէնիներէն առելի կ'արժէն Ֆրանսայիներուն համար։ Բայց և այնպէս, երբեք բան մը չպրսկցաւ, ո'չ Անգլիոյ, ո'չ սրատասնեանի մէջ, ոք Թագուհիին անձնական և ներքին կեանքին վրայ ա'ն է կերպով առուր ակելու քնութիւնն ունենար, յորմէ պարտինք հետեւցնել թէ իրա'ւ օրինակելի կեանք մը եղած պէտք է լինի այն, ինչ մը համար մանաւանդ, և այն՝ երկրատարդ այրի կնոջ մը, որուն համար, ինչպէս իր նախորդներուն համար, հանդիպ, վայելքի միջոցներն երբեք չէն պակասած։ Երբ խոստինք ժամանակ թէ իր անձնական և ընկերական բոլոր ուժերի գիրքն ունեցող տիկին մը ո'րքան հնարաւոր պիտի ըլլար բամբասանքի, կամ քննադատութեան, իր անցաւոր կեանքին համար չօժտարամիա թէ անյօժար գրչունքի և լրագրներէ եւած վկայութիւնը տեղէ է վճռական ապացոյց մը նկատնելք թէ Թագուհին ա'նքան կատարեալ տիրոյ մը սիրած էր իր ամուսինն որ անկէ հետն ուրիշ աէք չմնաս իր կեանքին կամ սրտին մէջ բայց միայն իր զաւակներուն սէրը, որոց բարեբ կրթութեան համար ամէն Ջանք և զոհողութիւն ըրաւ անձնասպան, և խեղճերուն ու անժառանգներուն բուն սէրը, որոց ախտման համար թէ դաժան և թէ անձնական յոգնութեամբ ինչ որ պէտք էր բնել, ի'նք առաւ միշտ առաջին գործակը։ Այս տեսակ ամէն ճանդամանութեան առաջին օրինակը Թագուհին պիտի գար, և ուր որ խեղճութիւն մը կար մխիթարելու, հոգ տանելու համար, Թագուհին ինք անձամբ պիտի հրամայ ներ, այս կերպով անզգիական բարերարդոյն քնկերութիւնը պարտաւորելով իր օրինակին հետեւելու, երեք ոչ քրիստոնէական զգայուսով, գեթ ընկերային վայելչութեան և պատուոյական կենդանութեան պահպանութեամբ։

Աւերածութիւնը և տխրութիւնը տրդեարար իրարու յաջորդեցին Թագուհիին կեանքին այս նոր շրջանին մէջ։ 1872ին Ս. Պօլսոյ Բայր—եկեղեցիին մէջ ազգային գոհաբանութեան պատարագ մը Կատարուելուց կ'լլէին Իշխանին ժանտատնդղ (Տիֆ) բուսն հարուածէ մը գրեթէ հրաչալի արագութեամբ առթիւ։ Թագուհին իր գահաժառանգը ներկայ գտաւ իր վերջին հրաժեշտը տալու համար, բայց մի քանի ամիս ետքը, իր Օրագրութենէն կ'տեսնունք թէ իր ընտանեկան մեկ անդամը կորնուածի չափ գա զգացեր է իր Սիվոտացի տանեցքին՝ բարեմոյն, բարեհամբաւ Նորման Մաքլիսոի մահուանն առթիւ։ Երկար չտևեցաւ Իշխան (Ալպերդի Դուքս մականուանեալ) ամուսնացաւ Վալտէքի (Վերմանիա) էլէն Իշխանուհիին հետ։ Թագուհին սրտագին ուրախութեամբ նկատեցած է փեսին ու հարսին մուտքն Պէլմորը, սիրալական վառնառներին անցնելով, և Սկովացի վառնականներուն ու գեղջկուհիներուն կողմէ ինքնաբերս ընդունելութիւնը, սկովական սրտագնարութիւնները, որք Սկովացիներուն համար նոյնքան ազգային և սրտաուել հանդամանք ունէին, որքան Զուիցերիոյ հովիտներուն «անդեորդայ երգը» (Ranz des vaches), Տիրոլական սիրով, զոր հեռ տատրեցան մէջ լսեն, Հելուետիացիք կ'ըսեն թէ կ'հիւանդանան հայրենազգեստ ընտանեաց և այս պատճառաւ իսկ պատմած է թէ Ծրանապի և Իսաբիոյ թագաւորները, Աւստրիոյ Կայսրին ու Պապը, որք զուիցերիացի պիւեորներ կը պահէին երթեին, անոնց արգիլած էին երգել կամ նուագել այս հեղուկտուն հանճարեղ հոգեկերգութիւնը։— Բայց Լեթրտա Իշխանին երջանկութիւնն երկար չտևեց։ Հազիւ երկու տարի Հաքը մնաց ի Բան։ Ալպերդին Դքսուհին իր ամուսնոյն մահէն քիչ առքը մանչ մը ծնաւ, որ ատենառած է Սաքս — Քոպուրգ Կոթայի Դուքսն ըլլալու։ Մեծ էր Թագուհիին զգացած վիշտը կորսնցնելն համար իր ամէնէն փափուկ և ամէնէն փափկասիրտ որդւոյն, որ իր նօր գիտասեասներ և ուսումնասէր ճաշակները լիովին ժառանգած կ'թուէր։ Բայց Թագուհին իր կսկիծն իր սրտին խորը խազց, միխիթարելու համար մանկամարդ այրին, որուն վիճակն հոգալից էր կրնդնպէն։

(Շար. ը Վերջ Բաժ.)

ԱԶԳ. ՀԱՐՑԵՐ
ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԵԿԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆԸ, ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԷԿԵԿԼԵՑՈՒ ՄԷՋ, ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՐԵՐԻՒՄԸ.

Դ.

Վիճակեան առնենք այժմ, ինչպէս բուն եկեղեցական պաշտօնները բաշխուեցան եկեղեցական անուանիներու միջեւ։ Առաջին եկեղեցին, որ երուսաղէմի մէջ է հիմնուած Յինդսղ Հրեաներու ձեռքով, այդ պատճառով, թնական որ Եկեղեցին ձեւ էր առած ան նրա վարչութիւնն էր ընդունած, որն օրինակ եղաւ ապա Հրեաներու մէջ և կամ հատարի եկող հեթանոսներու մէջ։ Ուստի, այդ եկեղեցիում գրեթեում են սիրակոսի պաշտօններու համապատասխանող եկեղեցական պաշտօններ.—նախ առաջին պատիճանի աբեղաներու պաշտօնը, ետեն այն ողորմաբաշխներու պաշտօնին, որոնք Հրեաներու մէջ ազգասէրներ էին։ Եղբայրական ճաշերու, սեղանիներում վերջանալիս չքաւորներն իրանց առեն Էին առնում ուտելուն մի բաժին, սարկաւագներն էին այդ բաժինը նրանց բաժանողներն և նրանց ամէնը տանողները, որոնք չէին կարող եղած սեղանին գալ և ժամակակից։ Որ թոլհետև նաև այդ սարկաւագներն ընտրուած էին յատկապէս ծնդրով հրաւիրել, չատ չուսով հեղինակաւոր հրեաները գանգատեցան իրանց և իրանց ընտանիքին մոռցուած լինելուն համար։ Առաքեալք ի նկատ են առնում այդ գանգատը, բայց որպէս զի այդ նիւթական խնամքներով իրանց գլխաւոր պարտաւորութենէն հան չմնան, այն է քարոզելու Բանը, հեղինակաւոր տղաները հրաւիրեին էլ ուրիշ օրեր ողորմաբաշխ ընտրելին սեղանին ծառայելու համար։ Այդ պատճառաւ Ցուխարէն պիտի ըսէր—սեղանի սարկաւագ կամ փոքրաւոր անունը —որբուհից նրանց։ Երբ այդ կերպ հատարական կեանքը դադարում է եկեղեցիւ, որը երեքի չուշացաւ, սարկաւագներու սպասարկութիւնը պահպանուելով, մնացին ղրանք ողորմութիւն բաշխուելու պաշտօնի մէջ և ամէն եկեղեցիներում հատատուեցան։ Առաքեալները նորէն նկատելով որ երկու սեռի մէջև կանոնական բաժանում էր պահանջուում, ոչքան կանոնների սպասարկութիւնը պահպանուելով, մնացին ղրանք ողորմութիւն բաշխ

Ը. Ս. Ա. Ա. Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀՐԱՄԱՆԸ

Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրամանագրերով՝

Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարի տեղակի պաշտոնից ազատվել է Ա. Ա. Ղազարյանը՝ ընդգրկվելով Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության կենտրոնական ապարատում։

Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարի տեղակի պաշտոնից ազատվել է Ա. Ա. Ղազարյանը՝ նշանակվելով Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարի խորհրդական

ՅԱՍՆ ԳԱՎԱՌԱՅ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԹԵՐԹ — ԳՆԱՅԻՆ 2 ԿՈՊԵԿ

=Ես ոչ ոքի չեմ սպանել, պարոն դատավոր, ես միայն ուզում եմ ասել, որ ես ոչ ոքի չեմ սպանել։

—Այսօր ինչ-որ մեկին պիտի սպանե՞ս։

=Ես ոչ ոքի չեմ սպանելու, ես միայն ուզում եմ ասել, որ ես ոչ ոքի չեմ սպանելու։

—Ուրեմն ինչո՞ւ ես եկել այստեղ։

=Ես ոչ ոքի չեմ սպանելու, ես միայն ուզում եմ ասել, որ ես ոչ ոքի չեմ սպանելու։

—